

Привредно - културне
матике
за Сјев. Далмацију

Привредно-културне
матике
за Сјев. Далмацију

Годишња претплата: за чланове Матике 24 дн.
за нечланове дн. 36.
Писма и новач слаш на адресу:
Сибеник, поштанска преграда бр. 30.

Шибеник 17 Октобра 1935
БРОЈ 213 — ГОДИНА VII

Уредник «Привредно-културна Матика за Сјев. Далмацију»
Уредник PAVLE ZELIĆ
Телефон бр. 24. — Број чет. рабуса 38.242.

ГОДИШЊИ ПОМЕН Витешком Краљу Ујединитељу

Широм цијеле наше Отаџбине, у свима храмовима свих вјероисповјести; свуда гдје вам граница Отаџбине има вјерних синова и кћери нашега народа; по свему свијету, гдје је Блаженоупокојени Витешки Краљ Александар Први Ујединитељ имао поштовања, а наша Држава и народ својих пријатеља — одржани су деветог октобра молитвени помени за покој душе и пригодни говори посвећени сјајној успомени нашега Великога Краља и Оца Југославије.

У Шибеничкој православној Саборној цркви, препуној народа и присутних преставника власти и установа, свечану заупокојену литургију је служио и помен извршио Владика Далматински Г. Др. Иринеј са цјелокупним свештенством. При крају помена Преосвећени Владика је одржао један веома садржан и најважнији саслушан говор из кога доносимо само неке дјелиће. Кад је Владика стао на свете двери, жене и дјеца су гласно заплакали. Једва савладавши убуђење, Преосвећени Владика је почео:

„Ево нас на првој годишњици од онога прошлогодишњег страшног ушорника и деветог октобра када је, на црну вјест из Марсеља, цела наша земља као један човек вриснула, писнула, у ужасном свом болу заридала, сва се без остатка у црно завилала. Година дана је већ прошла, а зар нечујете како се још гласно плаче и зар невидите како се још јавно сузе лију? Зар нисте слушали и чистили, да је еваког дана у овој жалосној горини Оленачки храм окупједну и препун синова и кћери Југославије из свих њених крајева, пријатеља и поштовањаца из разних земаља, који још једнако сузе лију, воштанице пале, дарове доносе и свечане говоре држе, вавјеште полагају на гробу Краља Мученика?“

„Зар незнамо а многи сељаци-ратни другови Великога Покојника још не брију своје браде и још носе своје провртнуће зубуне, као кад им имре најближи сродник и кућни старјешина?“

„Нису ли чак и многи безазлени али честици и Краљу одани чобани у земљи нашој скидали звона са претходника својих стада, да шужну шипину не ремете, да веселим звуцима не вређају превелику свенародну жалост?“

„Ко би изабрао све сузе и све уздахе, ко би измјерио бол и жалост милиона уцлаканих Југославена и Југославенки само да ове прве годишњице? Тако дубоко и шко болно домаћински и честици народ југославенски оплакује сашански злочин којим је усмрћен његов љубљени КРАЉ — ДОМАЋИН.“

„Ово је дан најозбиљније смотре цијеле наше нације и свих њених пријатеља и непријатеља. Замислимо Великог нашег Покојника како данас и свакога дана врши смотру наших народних снага, нашега рада, нашег нерада и наших идеала. Замислимо како нам поставља многа питања на која ми, сваки посебно и сви заједно, треба да одговоримо и да га при томе у очи гледамо.“

Ту преосвећени Владика на ганутљив начин, у плач присутних, набраја

неколико питања на која би Витешки Ујединитељ тражио одговор од свих својих поданика, па наставља:

„МИ СБИ ВЕЗ ИЗУЗЕТКА ИМАМО ДАНАС ДВИЈЕ ДУЖНОСТИ:

1) да смакнемо своје редове у једну силну и сузама опрану, свијесну цјелину, да пријемо у духу оном свијетлом гробу поред кога у овоме часу, у дубокој црнини клечи Краљица Мајна са својим краљевским сирочићима; да станемо уз нашега младога Краља Петра Другог као један човек на мушки и одлучно, сви до једнога, раме уз раме, поднесемо своју заједничку жалост, сложено и братски понесемо све терете, све обавезе, све одговорности и сва искушења која су пала нама у част и у дужност; да своју Домовину и даље изграђујемо и волимо ревнишћу и љубављу Краља-Ујединитеља, бранећи је неустрашиво и свестрано војинственим жаром Краља-Вишеза и вјерујући да ће нам у свему томе, послуже Бога, први Вођа биши дух Краља-Мученика, Краља-Ујединитеља, Краља-Домаћина велике куће Југословенске;

2) Да у својој дубокој жалости сви сложено подигнемо своје уцлакане очи небескоме Цару царева, на усрдно и што чешиће Бога молимо да опроштај грехова, покој, мир, и царство небеско дарује незаборавном упокојеном Витешком Краљу нашем Ујединитељу, коме нека је слава и хвала во вјеки вјеков.“

Овај ванредно осјећајни и сважно наглашени пригодни говор Преосвећеног Владике г. дра Иринеја саслушао је са необичном пажњом цијели народ у цркви и испред цркве, и са побожношћу и сузама изговорио је: „Слава Му!“ — и док је пјевачко друштво „Србадија“ одговарало са „Вјечнаја памјат!“, војска је палила почасне плотуне, војна је музика одала почаст Бесмртном Краљу-Јунаку са тужним тоновима погребисга марша.

Завјетне ријечи Великога Краља

„Ви, који сте бранећи себе и националну слободу вечно живели на пушци и мачу, заслужили сте да у нашој великој националној држави почнете развијати своје способности у правцу пуног културног и привредног напретка.“

„Стваралачке особине народног духа показале су, какву огромну моралну снагу може имати наш народ у одбрани своје слободе и свога огњишта“

„Глас“ 18 V 1933)

Zadružni zbor u Kninu

Savez zdravstvenih zadruga u Beogradu uputio je narodu i svima prijateljima narodnog napretka ovaj poziv:

Zadrugari zdravstvenih zadruga u Sjevernoj Dalmaciji mogu s ponosom pokazati uspjehe zadružnog rada u svojim organizacijama. U zadružnim ambulancama liječeno je hiljadama bolesnika: zadrugari su podigli veliki broj higijenskih uredaja po selima; preko zdravstvenih zadruga održana je prva škola za seoske domaćice i prvi tečajevi za žene na selu; zadrugarima, omladinama i zadružnim ženama održano je mnoštvo predavanja; izvršena je prva organizacija seoskih žena »Zadrukarka« i organizacija zadrugarske omladine.

Put privrednoga, prosvjetnoga, zdravstvenoga, kulturnoga i socijalnog preporoda naroda već je jasno obilježen i po selima Sjeverne Dalmacije.

Sa narodom organizovanim u zdravstvenim zadrugama saraduje svjesna inteligencija, svoju pomoć ukazala je Banska uprava, Higijenski zavod i opštinske uprave, a najviše Kninska opština, što može poslužiti za primjer svima opštinama ne samo u Primorskoj banovini, nego u cijeloj Jugoslaviji.

Sa manjim sretstvima nego što je Opština do sad održavala jedva primjetni opštinski sanitet sada je, pomoću zadružne organizacije, na koju je prenešena opštinska zdravstvena služba, pripremljeno i omogućeno da se na raznim djelovima opštine namjesto mjesta jednoga četiri zadružna liječnika, koji će se najsvjesnijim svojim saradnicima provoditi napredni rad po seoskim kućama, u seoskom domaćinstvu, u svim slojevima društva, počevši od trudnih žena i odojčadi, pa preko obdaništa i školske djece, među zadrugarskom omladinom i ženama zadrugarkama, do domaćina — da im se pomogne u radu i borbi za zdravlje i blagostanje porodice i naroda.

Zadrugari, Vi ste svojom istrajnašću i sa vjerom u potrebu i korist međusobne zadružne pomoći pokazali put kojim treba dalje ići i boriti se za uslove boljeg i ljudskijeg življenja.

Vaša želja izražena u raznim prigodama, a naglašena i od svih faktora koji žele napredak našeg sela, da se u samim selima obrazuju zadružne ustanove sa zadružnim liječnikom, sada će naći svoje ostvarenje.

Sa ovim ciljem dolaze k Vama pretstavnici Saveza zdravstvenih zadruga iz Beograda i zadrugari iz Srbije, da učvrstite nepobjedive zadružne redove u borbi za napredak sela i cijeloga naroda.

Pozivamo Vas da dođete na zadružni zbor, koji će se održati u Kninu 3 novembra o. g. u 9 časova pre podne. Na njemu ćemo izraditi osnove novog zadružnog rada na selu i odrediti raspored toga rada po selima.

oktobra 1935 god.
BEOGRAD

Sa zadrugarskim pozdravom
Savez Zdravstvenih zadruga

„Наш народ заслужује да има своју слободу и своју културу.“
(„Глас“ 10 XI 1933)

„Кроз све мучне периоде наше историје, село је било и остало будан чувар националних тековина и извор снаге у свима лепим изражајима народног генија.“

Радити у правцу културног и привредног подизања села, уз строго чување његовог националног карактера, значи одговорити дужностима садашњости и потребама нашег здравог и успешног развијања у будућности.“
(„Наше село“)

„Данас више но икад треба да је сваком јасно да је задругарство најздравији облик привредног одржања и друштеног напретка нашег села“
(„Глас“ 15 VI 1935)

„Здравственим просвећивањем треба створити нову хигијенску свијест у народним масама. То се може постићи једино очигледним примерима и активном сарадњом народа.“
(„Глас“ 26 XI 1934)

Овај програм говори о чланцима и о стварностима, које су се у Сјеверној Далмацији извршиле и учврстиле кроз десетак година. Прије неколико година ми се нијесмо могли ни разговарати о основним стварима и народном раду, које су код другог свијета неоспориве, јер то је изгледало нашим „мудрим“ људима дјелујасто, или неозбиљно, или неprovedиво, или за наш свијет nemogućno — а данас већ можемо говорити о стварним резултатима тога рада по нашим selima, и то о једном свестраном раду проsvјетном привредном, здравственом, и социјално-културном и свима редовима нашега друштва: са задружном оmlадином, са женама - zadrugarkama и са домаћинима. Раd се је изводио у разним правцима: проsvјетно - задружном higijensko - здравственом, привредно-културном, čiji се резултати могу видјети по појединим selima и kućama Kotara, Bukovice и Kainske Kraјине.

На kongresу Saveза здравstvenih zadruga у Beogradу vidili smo kako је zadrugarstvo у Srbiji изgradило од seljaka nove ljude, socijalne tipove, i

borce za napredniji život. Među njima se ističu naročito učitelji kao neustrasivi borci za pravednije socijalne odnose. Jedna seljanka, žena zadrugarka, kad smo je upitali što joj se najviše sviđa u zdravstvenom zadrugarstvu i što su najviše u njemu posilgle, odgovorila nam je: „Pa mi više nismo roblje u našim kućama, jer smo uspele pomoću zdravstvenih zadruga, da bolje uredimo naše kuće da je našoj porodici milije živjeti u njima, i sada i naši muževi i naša deca više nas poštuju, cene i vole!“

Poslije kongresa zadrugnog, dalmatinski zadrugar vidili su po selima Srbije razliku između zadrugara i nezadrugara. Najsiromašnija kuća zadrugarska urednija je nego najbogatija kuća nezadrugarska. A ovo se već zapaža i po našim selima, i u našim zadrugama.

Na zadrugni zbor u Kninu doći će nekoliko stotina najnaprednijih seljaka, i veliki broj zadrugarske omladine i žena zadrugarka, kao i znatan broj učitelja i sveštenika i druge narodne inteligencije. U izradi plana za rad kroz ovu godinu učestvovali su samih učitelja i sveštenika oko 50—60, a s njima zajedno i ostali koji su pozvani da učestvuju u ovom poslu.

Mi smo u mnogo prigoda i usmeno i pismeno govorili o načelima i o pojedinih slučajevima ovoga rada, ali smo se uvijek sretali sa jednim osnovnim nesporazumom, koji je prouzročio mnoge sukobe i potrebe, i koji je stvarao smetnje u radu, mjesto da svak doprinese svoj dio i da ublaži mnoge nepotrebne patnje i stradanja i sebi i svojoj okolini i cijelom narodu.

Danas ćemo spomenuti nekoliko primjera, koji vrlo jasno i rječitno osvijetljavaju naš program i uslove pod kojima se on može ostvarivati i razvijati. Uzmiemo primjer zdravstvenih zadruga zato jer one u sebi sadrže svestrani rad, koji smo spomenuli, i zato jer su one originalne tvorevine našega naroda, a i zato što su se one i kod nas u Sjevernoj Dalmaciji počele osnivati i razvijati istovremeno kad i prve takove zadrugare u Srbiji. Osnivač, ideolog i organizator tih zadruga pokojni dr. Gavriilo Kojić udario je prve temelje toga zadrugno-kulturnoga rada i kod nas i one znače tako očigledni dobitak za narodni napredak, da je samo nerazumijevanje odgovornih faktora krivo da ove organizacije narodne nijesu pomognute koliko one to zaslužuju i koliko narodne potrebe to traže. Naprotiv tamo gdje je bilo barem nekoga ko je to razumio — uspjesi su sjajni i s njima se narod ponosi.

U našim zadrugnim stanicama u Sjevernoj Dalmaciji radi 6 zadrugnih ljekara, 2 zadrugna apotekara, a zadrugni poslovođe, članovi upravnih i nadzornih odbora zadrugnih, te uprave omladinskih odjeljaka zadrugnih i udruženih žena zadrugarka, i mnogi učitelji i sveštenici — razvijaju intenzivno prosvjetni, privredni i zdravstveni rad; kroz zadrugne ambulante prošlo je samo kroz prošlu godinu preko 10.000 (deset hiljada) bolesnika; zadrugar su nabavili u zadrugnim apotekama oko 200.000 (dvijesto hiljada) dinara lijekova; održano je preko 200 predavanja; priređene su četiri higijenske izložbe; izvršeno je mnogo savjetovanja sa trudnim ženama i majkama sa malom djecom; posjećene su mnoge kuće zadrugarske; prikupljeno je oko 100.000 dinara u bolesnički fond i za udjele; izvedeno je preko 50 higijenskih uređaja po ku-

ćama zadruga (nužnici, dubrišta, svinjci, kretanje kuća itd.); preko omladinskih odjeljaka unapređeno je kod mnogih zadrugarskih kuća povrtlarstvo, voćarstvo, bolje pasmine svinja, itd.; preko odjeljaka žena zadrugarka pripremanjem nabavka sretstava za napredniji rad k domaćinstvu.

Đevrsaki primjer

Kad je osnovana Zdravstvena zadruga u Đevrskama od nikoga nije bila pomognuta, i ako ona svojim postojanjem i radom u jednom kraju preuzimlje na se opće i javne dužnosti. Seljacima je trebalo dvije — tri godine da sami skupe sretstava za početak rada i tada su nabavili inventar i instrumente za zadrugnu ambulantu i apoteku, sa pomoću Saveza dobili su lijekove, Savez im je poslao ljekara i otpočeli su rad. Kad je ljekar, koji je molio da bude primljen u zadrugnu službu, vidio da bi mogao dobro »zaradivati« i bez Zdravstvene zadruga, na svoju ruku, dao je otkaz na zadrugnu službu i zjurao je zadrugarima u lice dobacivao, da će im zadruga kroz mjesec — dva dana sigurno propasti. U zadrugu je tada došao novi zadrugni ljekar, i onaj koji je iznevjerio zadrugu morao je otići iz Đevrsaka, jer više nije imao ni rada ni zarade — i ako je bio vrlo dobar ljekar.

Ovaj primjer jasno govori: 1) da narod ima smisla za svoje organizacije, ali da nije dovoljno pomognut od onih kojima je to dužnost; 2) da narod na prvom mjestu traži čovjeka pa onda stručnog radnika;

3) da je narod toliko vjeran svojoj ustanovi, u koju je unio svoje misli, svoje želje i potrebe, svoju brigu i svoj trud — da je tako ustanova nepropadljiva;

4) da su ovakvi slučajevi za narod stvarno mjerilo i prijateljstva i zahvalnosti na ukazanoj pomoći i saradnji;

5) da narod kroz ovakve svoje ustanove stiče iskustva i osposobljava se za socijalni i kulturni napredak. Primjera radi ističemo, da je jedan seljak u ovoj zadrugi ove jeseni uplatio sa mastom svoju članarinu za dvije godine unaprijed.

Kninski primjer

Ova zadruga, kao i svaka nova organizacija, imala je svojih teških briga, ali ona se je kroz dvije — tri godine osposobila da tako proširi svoju organizaciju, da po selima opštine kninske djeluju četiri zadrugne organizacije, u kojima će se učestvovati u radu 30-40 učitelja i sveštenika, jer se ne mogu oteti dužnosti kad im je ta ustanova pred vratima, isto toliko prosvjedenih seljaka u upravnim i nadzornim odborima, pa pomoćno osoblje i četiri zadrugna ljekara, kao novi socijalno-kulturni radnici na selu.

Sve se ovo ostvaruje sa saradnjom Opštine kninske i Zdravstvene zadruga, sa istim, i manjim, doprinosom sa strane Opštine, koji je i prije ovoga izdavan za opštinsku zdravstvenu službu, koja je bila jedva primjetna, i koja se neda ni upoređivati sa zadrugnom službom zdravstvenom.

Važne oznake koje se opažaju u kninskoj Zdravstvenoj zadrugi jesu ove: 1) Opština kninska prva je uvidjela preimućstvo zadrugne zdravstvene službe i to prvašnja opštinska uprava preneseći opštinski sanitet na zdravstvenu zadrugu, a nova opštinska uprava produžujući tu saradnju na novoj proširenoj osnovi; 2) u radu ove zadruga jasno je što se sve može postići kad se narod zadrugno organizuje, i to sa istim materijalnim

sretstvima, koja se »bacaju u more« kad je narod neorganizovan; 3) organizacija zadruga najjača je kad narod uzme sam svoje poslove u svoje ruke; 4) ko želi da svojski pomaže napredak narodni mora pomagati slobodan i samostalan razvitak zadrugne narodne organizacije, bez ikakve želje da se te organizacije vode kao mala djeca »za ruku«, onamo kud se hoće, jer će same organizacije najlakše naći svoj put, i narod u njima najživlje učestvuje onda kad su one istinski nezavisne.

Jedna od najvažnijih oznaka u kninskom primjeru pokazuje se baš u ovom času i ta, što se Zdravstvena zadruga ističe iznad svih ličnih, partijskih, plemenskih i vjerskih razlika i obzira, i javlja se kao ustanova koju svi svojataju.

Kistanjski primjer

Do osnivanje kistanjske Zadruga došao je dosta teško, zato što je u kistanjskoj Bukovici opažala uopće jedna potpuna pasivnost naroda prema svemu — narod nije aktivao u ničemu učestvovao.

Zdravstvena zadruga, u novije vrijeme, bila je prva koja je jedan dio naroda pokrenula u borbu za vlastite ciljeve. Narod je tom prigodom počeo raspravljati javno o svojim poslovima. Kasnije su nađošli opštinski i skupštinski izbori kad se je sav narod pokrenuo u borbi, ali samo političkoj, a svoje ciljeve privredne, zdravstvene i kulturne zapostavio je iz političke borbe, misleći da će mu politika riješiti sva pitanja: prehrane, zdravstva i cijeloga napretka naroda. Ali ipak Zdravstvena zadruga kistanjska održava se dobro, i materijalno stoji na svojim nogama. Šteta samo što ona nije postigla još mnogo veće uspjehe, korisne po cijeli ovaj kraj, a to nije zaostalo krivicom naroda nego radi sasvim drugih razloga.

U kistanjskoj zadrugi opaža se ovo: 1) Kistanjsku zadrugu održava materijalno sam narod (naročito grupa sela: Rupe, Kakanj, itd.) Dobrovoljni prilozil („mjesecne uplate“) a ovoj zadrugi kroz prošlu godinu iznosili su oko 10.000 (deset hiljada) dinara sa strane zadrugara-seljaka; 2) narod još nije potpuno preuzeo vođenje ove svoje ustanove u svoje ruke; 3) Kistanjska gospoda još nijesu dovoljno uvidjeli da ona materijalna pomoć, koju oni obilato pružaju zadrugi tek će onda pokazati prave uspjehe ako oni prepuste vođenje zadrugnih poslova samome narodu, uz svesrdno materijalno pomaganje kao kad je zadruga i u njihovim rukama, jer sa prenošenjem odgovornosti i poslova na sam narod stvara se svijest i aktivnost naroda; 4) u slučaju kistanjske zadruga sada polaze ispit nova opštinska uprava i narodni poslanik, je li im više stalo do svestranog rada u narodu, ili do lokalnih i ličnih obzira i interesa: pravilan odnos prema Zdravstvenoj zadrugi ili će ih sasvim uzvisiti ili sasvim ponižiti, a ako iz ovog iskustva iziđu svijetla obrisa kroz kistanjska će sela kroz malo vremena strujati, sa pojačanom snagom, jedan novi stvaralački duh, pri čemu će pokazati svoje velike vrijednosti ljudi iz ove krajine, kojih po selima ima dosta. Tada će i po selima ove krajine moći brže i uspješnije djelovati organizacije, koje su njima potrebite.

O zdravstvenim zadrugama u Zemuniku i Žegu u njihovom razvoju, karakterističkim i odnosima prema raznim faktorima — govorićemo drugom prigodom, kao i o iskustvima

koja smo imali sa Stankovcima, Smilčićem i Nlomom, i o prvim izgledima koji nam se javljaju u celinskoj i drničkoj krajini, a ovom prigodom moram istaknuti još

Obrovački primjer

Kad je osnovana obrovačka zadruga za njenog pretsjednika biran je pretsjednik Opštine, u nadi da će osjetiti istovjetnost interesa opštinskih i zadrugnih, i da će zajednički rad, kad se provede, donijeti veliku korist i Opštini i narodu — ali i tu smo se sreli sa onim osnovnim nesporazumom o kojem je prije govoreno, a koji je razlogom i u ovom slučaju, kao i u mnogim drugim prigodama, da se nije došlo do nikakvih rezultata. To osnovno shvatanje, koje se javlja kod mnogih naših ljudi, koji su na javnim položajima, sastaju se u tom, da oni ljudi koji treba da prednjače u radu, i po svojim moralnim dužnostima i obavezama svoga položaja i po materijalnim mogućnostima, koje im ti položaji daju, svode svoju ulogu na to da dokazuju kako je sa našim narodom nemoguće raditi, radi njegove pokvarenosti, zaostalosti i nesposobnosti za organizovani socijalni rad, naročito na selu, i tako vrše — svjesno ili nesvjesno — defetističku društvenu ulogu. Ponekad načelno i odobravaju takav rad, ali ga stvarno ometaju i onemogućuju, posredno ili neposredno, a često to rade i iz računa ili zabluda, da selu ne trebaju nikakve ustanove, te sistematski podržavaju zavisnost sela od varoši — i onda kad to ide na štetu i jednih i drugih, jer jedni ne dobijaju s tim ništa, a drugi se lišavaju pomoći, pa se tako i stvara jaz između sela i varoši radi nepravednih odnosa.

U obrovačkoj opštini sa istim onim sretstvima koje Opština troši na zdravstvo mogle bi se održavati tri zdravstvene zadrugne po selima Opštine obrovačke sa svim onim radom prosvjetnim, privrednim i kulturnim, koji je sastavni dio rada zdravstvenih zadruga, ali se sve to onemogućuje rad naopakoga shvatanja, pa tako godine prolaze, sretstva se troše i stradanje se naroda povećava — krivicom pojedinih i onda kad bi se narodu moglo mnogo pomoći, bez ikakvih novih sretstava, već samo sa onim što se i inače troši i sa onim što bi se u vezi s tim skupljalo u narodu jer se to u svima slučajevima ostvaruje — pa i onda gde su prilike neočajnije.

Ovdje nam izlazi pred oči i benkovčki primjer, i nameće nam se da i o njemu govorimo, jer je i on vrlo karakterističan, ali o njemu će biti riječi u nizu članaka o svima odnosima u Sjevernoj Dalmaciji, koje ćemo donijeti u našem listu.

Danas domosimo slike iz života i rada zdravstvenih zadruga po Srbiji, a u narednim brojevima donijećemo slike i iz naših zdravstvenih zadruga u Sjevernoj Dalmaciji, koje su sve zajedno u Savezu Zdravstvenih zadruga u Beogradu, koji ima svoj filijal za Sjevernu Dalmaciju u Zemuniku.

„Мислите ли да ја нисам свестан опасности којима се излажем? Знам ја добро да могу погинути. То може бити несрећа за мене лично и за моју породицу. Али то није важно. Не држи мене овај народ на овом месту за то да седим скрштених руку и водим рачуна о свом животу.“
(Глас, 26 XI 1934).

Iz života i rada zdravstvenog zadrugarstva

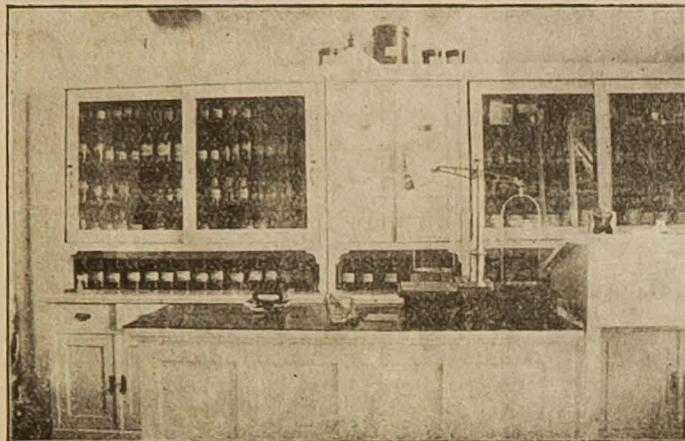
Iz rada ženskih zadrughnih odjeljaka

Žene zadrugarke (odjeljak „Zadrugarka“)

Sa izložbe zadrughnih odjeljaka

Zadrughna apoteka

Zadrughni rad u voćarstvu

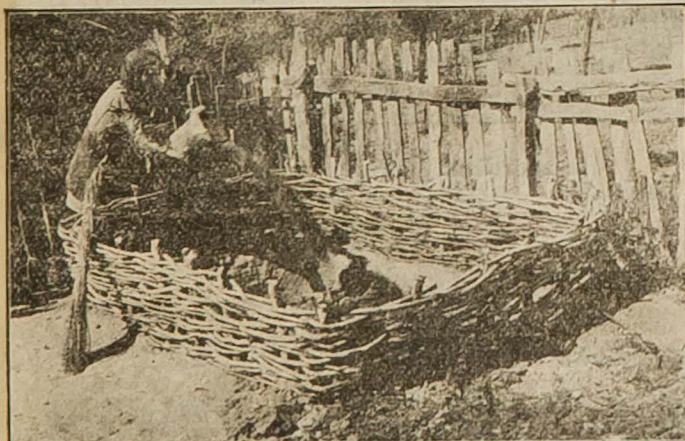
Iz zadrughnih prosvjetnih odjeljaka

Zadrughno dječije obdanište (djeca se odmaraju)

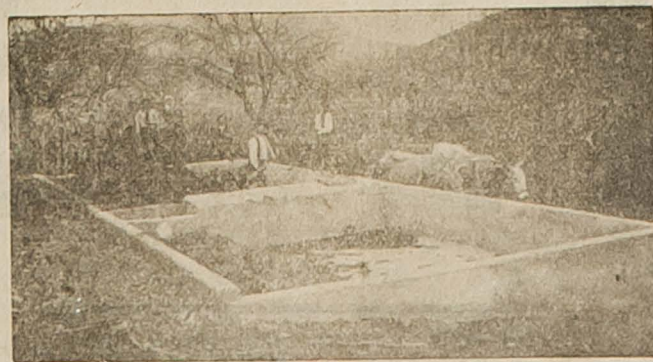
Zadrughni zdravstveni dom

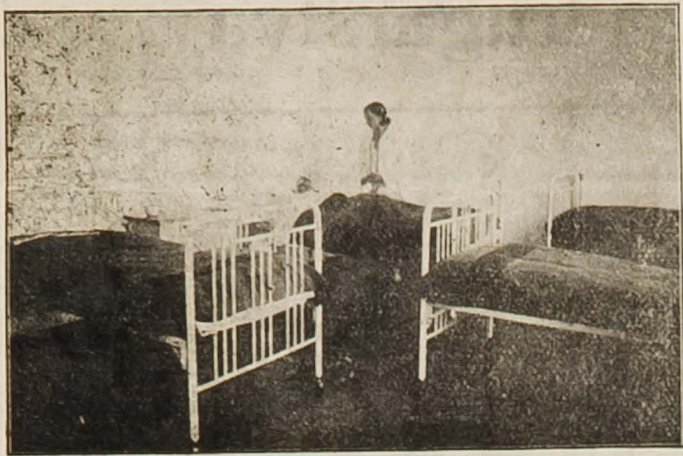
Iz zadrughnih poljoprivrednih odjeljaka

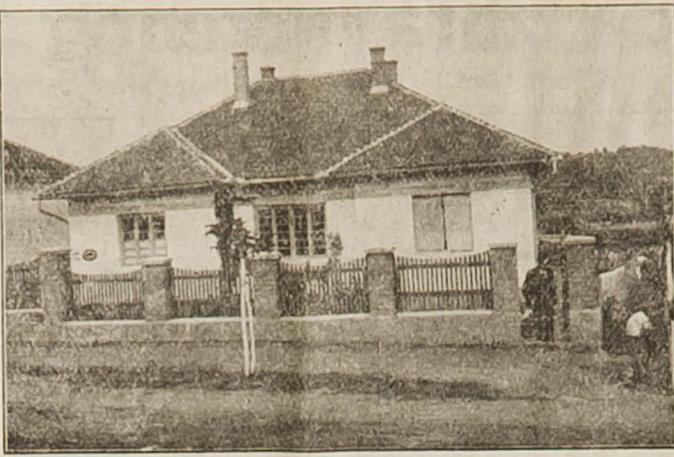
Zadrughno dječije obdanište (djeca se igraju)

Izgradnja đubrišta kod zadrugara

Iz Zadrुžne bolnice

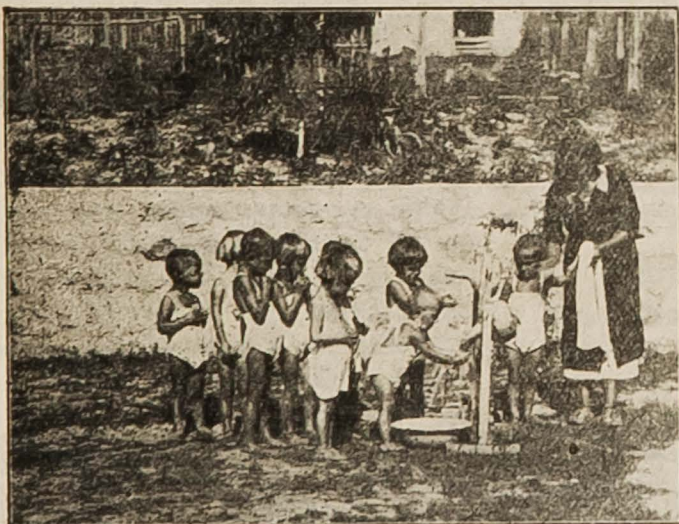
Zadrुžni zdravstveni dom

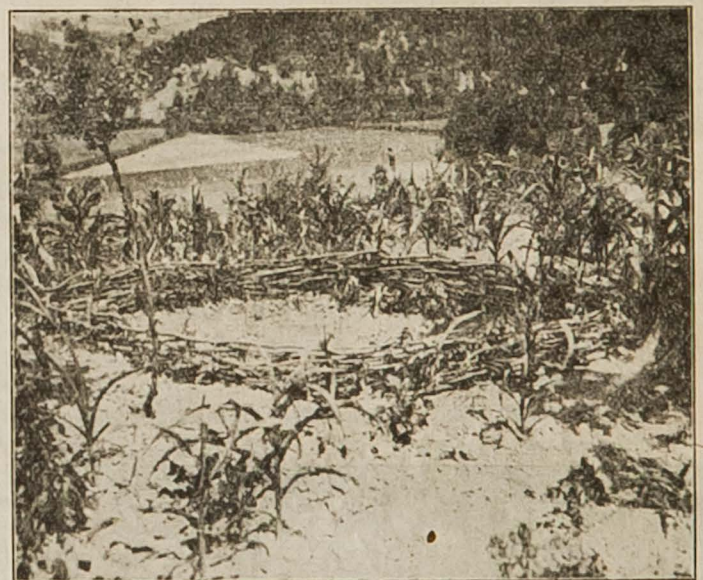
Iz zadrुžnih prosvjetnih odjeljaka

Sa sleta kninskih seoskih sokolskih četa, koje saraduju sa zdravstvenim zadrugama

Zadrуžno dječije obdanište (djeca se umiva,u)

Iz zadrуžnih poljoprivrednih odjeljaka

Seoska sokolska četa u Mokrom polju, gdje je osnovana prva Zdravstvena zadruga u Općini kninskoj

Sa zadrуžne izložbe

Prestavnik vlasnika «Privredno-kulturne matice za Sev. Dalmaciju: Pavle Zelić
Stampa Nove Stambarije - Sibeak
Prestavnik Nikola Čikate,